

รูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕
ของคณะสงฆ์ตำบลปำสัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

THE MODEL OF RUNNING THE FIVE PRECEPTS OBTAINNING PROJECT OF THE SANGHA OF
PASAK SUB-DISTRICT, MUEANG LAMPHUN DISTRICT, LAMPHUN PROVINCE.

พระครูโสภณปริยัติกิจ*

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ คือ (๑) เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของมหาเถรสมาคม (๒) เพื่อศึกษารูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ตำบลปำสัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน (๓) เพื่อศึกษา ปัญหาและแนวทางแก้ไขในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ตำบลปำสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร การสนทนากลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก และมุ่งศึกษาทฤษฎี แนวคิดที่เกี่ยวกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ตำบลปำสัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

ผลการวิจัยพบว่า

โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ถือกำเนิดขึ้นตามดำริของ เจ้าประคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช และเป็นระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ พุทธศักราช ๒๕๕๗ ที่ประสงค์จะเสริมสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของคนในชาติ ให้เกิดความสงบ สันติสุข มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน โดยให้พุทธศาสนิกชนได้น้อมนำหลักธรรมของศีล ๕ มาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ให้แนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้วยการให้ทุกภาคส่วนร่วมมือกันดำเนินการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ และทำให้ประชาชนมีความรัก ความสามัคคีกัน โดยเริ่มจากครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ซึ่งจะนำพาประเทศก้าวไปข้างหน้าอย่างปลอดภัยยั่งยืนโดยมีวัตถุประสงค์ในการขับเคลื่อนโครงการเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ อีกทั้งเป็นการเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ลดปัญหาความขัดแย้ง สร้างความมั่นคง ความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน ให้กับประชาชนในประเทศ เพื่อให้ประชาชนได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และปลูกฝังจิตสำนึกและสร้างความตระหนัก รักและเชิดชูสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้เป็นสถาบันหลักของประเทศอย่างมั่นคง

คณะสงฆ์ตำบลปำสัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ได้ดำเนินการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ประกอบด้วย ๓ ระยะ คือระยะเร่งด่วน ระยะปานกลาง และระยะยาว ถือเป็นการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการฯ ตามนโยบายของมหาเถรสมาคม และคณะสงฆ์ตำบลปำสักนั้นก็ได้ดำเนินการในยุทธวิธีขับเคลื่อนโครงการในระดับตำบล คือ ประชาสัมพันธ์ สร้างองค์ความรู้ สร้างความตระหนักในการรักษาศีล สนับสนุนชุมชนและเข้าไปมีส่วนร่วมให้เกิดการขับเคลื่อน โครงการฯ ด้วยรูปแบบต่างๆ เช่น การแสดงธรรม การให้ข้อมูลผ่านสื่อต่างๆ โครงการและสังคมสงเคราะห์ ส่งเสริมกิจกรรมของชุมชน และมุ่งไปสู่การพัฒนาหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อย่างยั่งยืนต่อไป พบปัญหาในการขับเคลื่อนโครงการดังกล่าวขาดงบประมาณในการดำเนินงาน ด้วยเหตุที่คณะสงฆ์ไม่มีงบประมาณสนับสนุนการขับเคลื่อนในระดับตำบล ขาดความร่วมมือ และการประสานงานระหว่างองค์กรสงฆ์กับองค์กรสงฆ์ และองค์กรสงฆ์กับองค์กรส่วนราชการอื่นๆ ที่ไม่เป็นระบบระเบียบทำให้การดำเนินงานติดขัด ลำช้า ไม่เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ ประชาชนขาดความเข้าใจในเรื่องการรักษาศีล ๕ และการดำเนินการขับเคลื่อนโครงการ สับสน และเกรงผลกระทบในการเข้าร่วมโครงการฯ และขาดการประชาสัมพันธ์โครงการให้กับประชาชน

*นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ทราบอย่างทั่วถึงทำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนระหว่างบุคคลทำให้เกิดผลเสียต่อการขับเคลื่อนโครงการ อีกทั้งคณะทำงานก็ยังขาดองค์ความรู้ ทักษะเทคนิค ในการสร้างสรรค์กิจกรรมเสริม และระเบียบการเบิกจ่ายของส่วนราชการ จนเป็นปัญหาทำให้การดำเนินงานไม่ได้ประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยมีแนวทางแก้ไขที่จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานต่อไป คือคณะสงฆ์หรือมหาเถรสมาคมควรสนับสนุนงบประมาณหลักในการดำเนินการขับเคลื่อนโครงการทุกระดับ คือ ควรที่จะสร้างองค์รภาติเครือข่าย และมีการจัดประชุม เสวนา การจัดกิจกรรมกลุ่มย่อย เพิ่มองค์ความรู้ มีการวางแผนในการดำเนินงานล่วงหน้าที่ดีกว่านี้ ตลอดจนเทคนิคในการประสานงานให้ดีขึ้น จัดกิจกรรมให้ความรู้เชิงรุก นำความรู้เกี่ยวกับโครงการเข้าถึงบ้านไม่ใช้อยู่ในวัด ขับเคลื่อนโครงการด้วยวิธีการที่เข้าถึง เข้าใจ พัฒนา มีการจัดอบรมเสวนา ให้ความรู้บ่อยขึ้นและทั่วถึง

คำสำคัญ : รูปแบบ, การขับเคลื่อน, ศิล ๕

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to examine the leadership concept of the Buddhist administration in Sangha Affairs. 2) to explore the integration of the Buddhist leadership in Sangha Affairs of Phrarajanyamoli (Jamrat Dattasiri). 3) to study the role of Sangha administration development of Phrarajanyamoli (Jamrat Dattasiri). This study was qualitative research by using documentary research and in-depth interview. The subjects were 15 Buddhist monks who give the information .The research instrument was the structure interview, the data analysis was content analysis and then presenting in the description form.

1.The findings indicated that the Buddhist Leadership of the Sangha administration that is proper to right globalization era namely; The Buddhist leadership in Buddhism has focused on the importance of the individual. To enable the observation, training and self-improvement for responsibility, confidence and sufficiency. The leadership is the art and methods that peruse to perform of subordinate by obey, confidence, regards and cooperating. The various principles of Buddhism that is in Pititaka, the leadership can be applied it properly. For accomplishing and efficiency administration by relying on the Dhamma principle in Buddhism such as the three sovereignty, the four Sangahavatthu –s, the five Bala and the four Brahmavihara ect.

2. The integrating of the Buddhist leadership for Sangha administration of Phrarajanyamoli (Jamrat Dattasiri) have outstanding of 6 that conform to Buddhism namely; the characteristic of Dhammaraja and Devaraja. Moreover, he still applies the three sovereignty, the four Sangahavatthu –s, the five Bala and the four Prahmavihara for Sangha administration. That is to say; the three sovereignty are the govern, the four Brahmavihara are the govern, the four Sangahavatthus are the the educational welfare, the public welfare and the public assistance, the five Bala are the education and propagation

3.The leadership development model of Sangha administration of Phrarajanyamoli (Jamrat Dattasiri) namely; who have a wisdom, vision, how to make benefit and to making inspiration to the participants by systematic administration development in the Organization is learning recourse and there are the personnel development of learning, the competency of work, systematic thinking, team work and there is fairly solution including the creation of a vision to the Order for work together of Thai Sangha administration. That is the leadership according to Buddhism namely; the three sovereignty, the four Sangahavatthus, the five Bala and the four Brahmavihara ect.

Keywords: Model, Running, Five Precepts

บทนำ

ศาสนาทุกศาสนาได้มีหลักธรรมให้ควรปฏิบัติ และข้อห้ามมิให้ปฏิบัติ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือสิ่งที่ทำแล้วจะเกิดเป็นผลบุญคือความสุขขึ้นมา และสิ่งที่ทำแล้วจะเกิดเป็นบาปคือความทุกข์ขึ้นมาทุกศาสนาจะต้องมีสองสิ่งนี้ เพราะฉะนั้น โดยพื้นฐานแล้วกล่าวคือว่า “ทุกศาสนาสอนให้คนเป็นคนดี” และนับถือในศาสนา พระธรรมคำสอนของตน เราจะเห็นได้ว่าคุณค่าของศาสนานั้น มีการแบ่งปันสิ่งที่ดีงามให้กับสังคมมนุษย์โลกและสังคมประชาชนชาวโลก คือ การแบ่งปันความรักและแบ่งปันผล ประโยชน์ และความต้องการแบ่งปันความสุข แบ่งปันถ้อยคำดีๆ แบ่งปันลมหายใจแห่งสันติภาพ โดยอยู่บนรากฐานแห่งธรรม คือ ความดีงามทั้งหลาย นี่คือ หัวใจแห่งสันติภาพโลก

พระพุทธศาสนาก็เป็นอีกศาสนาหนึ่งที่ถือว่าเป็นศาสนาแห่งความรู้แจ้งเป็นศาสนาที่มีพระรัตนตรัย เป็นสรณะอันสูงสุด อันได้แก่ พระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ โดยพระรัตนตรัยทั้ง ๓ นี้ ย่อมมีคุณค่าเกี่ยวพันเป็นอันเดียวกัน จะแยกออกจากกันโดยเฉพาไม่ได้ ด้วยพระพุทธเจ้า ทรงตรัสรู้ธรรมก่อนแล้วสอนให้พระสงฆ์ได้รู้พระธรรมนั้น พระสงฆ์ซึ่งเป็นสาวกของพระพุทธเจ้า ย่อมทรงจำไว้ ปฏิบัติและสั่งสอนสืบต่อพระศาสนา พระรัตนตรัยนี้เปรียบด้วยวัตถุพิเศษที่มีราคาอย่างสูง คือ แก้ว จึงเรียกพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ว่ารัตนะ คำว่า “รัตนะ” แปลว่าแก้ว, สิ่งมีค่าสูงยิ่ง, สิ่งประเสริฐ ซึ่งคำว่ารัตนะในที่นี้จะหมายถึง พระรัตนตรัย ซึ่งก็คือแก้ว ๓ ดวง นอกเหนือจากพระรัตนตรัยแล้ว ผู้นับถือโดยทั่วไปที่ไม่ได้บวชเป็นพระภิกษุสงฆ์ เราเรียกว่า พุทธศาสนิกชน และพระพุทธ ศาสนายังมุ่งสอนการดำรงตนด้วยการไม่เบียดเบียนผู้อื่น และดำรงตนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และผู้อื่น ไม่ทำให้ใครเดือดร้อนดังปรากฏพุทธสุภาษิตบทหนึ่งใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ในความว่า “โย จ วสสสดี ชีเว ทสสสิโล อสมาหิตี เอกาหิ ชีวิติ เสยโย สิลวนตสส ฌายิโน ผู้ไม่มีศีล ไม่นั่นคง ถึงจะตั้งอยู่เป็นร้อยปี ส่วนผู้มีศีลเพ่งพินิจมีชีวิตอยู่วันเดียวประเสริฐกว่า”^๑ การไม่เบียดเบียนผู้อื่นขึ้นชื่อว่ารักษาศีล ถึงจะอยู่บนโลกด้วยเวลาอันน้อยแต่ยังสร้างประโยชน์ให้กับสังคมได้มากกว่าผู้ไม่รักษาศีลจะเห็นได้ว่าสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาแต่คำสอนของพระพุทธเจ้ายังมีความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

แม้ความเจริญก้าวหน้าในทางวิชาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ตามการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ก่อให้เกิดการตื่นตัวที่จะรับรู้ถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ทั่วทุกมุมโลกในส่วนของประเทศไทยรับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงไปในทุกทิศทาง ทั้งทางบวก และลบ กล่าวคือในทางบวกจะก่อให้เกิดการพัฒนาไปสู่ความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุและเทคโนโลยี ความทันสมัยยุคทันสมัย ในขณะเดียวกันผลในทางลบก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ เช่น การทำร้ายกันจนถึงแก่ชีวิตหรือการเบียดเบียนกัน การฉ้อราษฎร์บังหลวง การล่อลวงละเมิดทางเพศ การไม่มีความซื่อสัตย์ต่อกัน และการดื่มสุราหรือเสพสิ่งเสพติด เป็นต้น จึงเป็นเหตุทำให้ประเทศไทยเกิดความเสื่อมโทรมทางศีลธรรมและจริยธรรม ทำให้ผู้คนห่างเหินทางศาสนา ขาดการศึกษาและการอบรมที่ดีด้านจิตใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเด็กและเยาวชนไทย ซึ่งจะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่และเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคต แต่ในขณะเดียวกันจุดแข็งอย่างหนึ่งของสังคมไทย ก็คือ การมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติและได้รับการยอมรับโดยพลตินัยว่าประเทศไทยเป็นเมืองแห่งพระพุทธศาสนาจาก ข้อมูลของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พบว่า มีบุคลากรทางพระพุทธศาสนาที่เป็นพระภิกษุ และสามเณร จำนวน ๓๔๙,๖๕๙ รูป มีวัดที่มีพระสงฆ์อยู่จำพรรษาจำนวน ๓๙,๒๗๖ วัด^๒

นอกจากนี้วัดและชุมชน ยังได้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันในการดำเนินวิถีชีวิตประจำวันมาเป็นเวลาช้านานจนนับได้ว่าวัดและชุมชนต่างก็มีความผูกพันต่อกันเป็นอย่างดีจนกล่าวได้ว่าสิ่งเหล่านี้ เป็นทุนทางจิตวิญญาณและทุนทางวัฒนธรรมในสังคมไทยมาตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน ตั้งแต่คนเราเกิดจนตาย ดังนั้น บ้าน วัด โรงเรียน จึงเป็น

^๑ พ.ธ. (ไทย) ๒๕/๒๙.

^๒ มติชน, ผลสำรวจจำนวนพระเถร, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.alittlebuddha.com>[๔ กันยายน ๒๕๕๘].

ทุนมรดกทางสังคม ที่มีมาคู่สังคมไทย สถาบันทั้ง ๓ จึงมีความสัมพันธ์ในทางสังคม และเป็นตัวเชื่อมโยงกิจกรรมในชุมชนทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม พระพุทธศาสนา เป็นพื้นฐานสำคัญอย่างยิ่งที่จะกำหนดวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยเพราะพระ พุทธศาสนา ได้เข้ามาเผยแผ่ในแผ่นดินอันเป็นที่อยู่ของคนไทยนานหลายร้อยปี ชาวไทยส่วนใหญ่ยอมรับหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต พิธีกรรม คำสอน และการปฏิบัติตามแนวคำสอนในพระพุทธศาสนา บางอย่างได้กลายเป็นขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมและประเพณีของคนไทย ดังจะเห็นได้จากปัจจุบันประชาชนชาวไทยนับถือพระพุทธศาสนาถึงร้อยละ ๙๔.๖^๓

ด้วยวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยที่เปลี่ยนไป จากเดิมมีชีวิตที่สงบเรียบง่าย เข้าวัดฟังธรรมกันเป็นประจำ ปัจจุบันกลายเป็นสังคมที่มีการแข่งขันสูงขึ้น ทุกคนต้องดิ้นรนในการใช้ชีวิต ทำให้ไม่มีเวลา และละเลยการเข้าวัด หรือฟังธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจตนเอง เห็นความสำคัญของจริยธรรมลดลง เห็นแก่ความสุข และประโยชน์ในระยะสั้นของตนเองเป็นที่ตั้ง นำมาซึ่งปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมมากมาย เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาการทุจริต และปัญหาอาชญากรรมต่างๆ เป็นต้น การที่เรา ตระหนักถึงปัญหา วิเคราะห์ถึงสาเหตุ และนำหลักธรรมที่ช่วยแก้ไข ปัญหาเหล่านี้มาปรับใช้ในชีวิต ก็จะช่วยบรรเทาปัญหาโดยรวมของสังคมลงได้^๔

จากสถานการณ์บ้านเมืองในห้วงเวลาที่ผ่าน มาประเทศไทยประสบปัญหามากมาย ประ- กอบ ด้วยการกระทำผิดกฎหมาย ปัญหาอาชญากรรม การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม การระบาดของสิ่งเสพติดและอบายมุข การแตกแยกทางความคิด การเห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ ส่วนรวม และการจาบจ้วง ดูหมิ่นสถาบันหลักของชาติ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนเกิดจากการขาดสติ ขาดจิตสำนึก ขาดศีลธรรม และคุณธรรมจริยธรรม อันจะส่งผลให้สังคมเกิดความขัดแย้งด้วยเหตุที่ สังคมไทยกลายเป็นสังคมที่ป่วย ทางคณะสงฆ์โดยเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามหารัชมงคลมุนี ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชมีดำริที่จะเสริมสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของคนในชาติ ให้เกิดความสงบสันติสุขมีความสามัคคีกลมเกลียวกันโดยให้พุทธศาสนิกชนได้น้อมนำหลักศีล ๕ มาประพฤติ ปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยเริ่มจากครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ซึ่งจะนำพาประเทศก้าวไปข้างหน้าอย่างปลอดภัย และยั่งยืน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในฐานะหน่วยงานราชการที่มีภารกิจในการส่งเสริมให้สังคมไทย มีศีลธรรม และคุณธรรมจริยธรรมตามแนว ทางของพระพุทธศาสนาจึงได้กำหนดกิจกรรมในการสนับสนุนส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนทุกเพศทุกวัย ได้นำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปพัฒนาชีวิต ครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยเน้นการณรงค์ ส่งเสริม และสนับสนุนให้มี “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ขึ้นในทุกภาคส่วนของประเทศ^๕

ปัจจุบันเราจะเห็นได้ว่าคณะสงฆ์ทุกระดับชั้น และส่วนราชการต่างขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เข้าสู่ประชาชนในทุกๆหมู่บ้าน มีการจัดกิจกรรมรณรงค์เรื่องศีล ๕ และเปิดรับสมัครประชาชนเข้าร่วมโครงการ ซึ่งเป็นนโยบายทั้งภาครัฐและประชาชน โดยการขับเคลื่อนด้วยคณะสงฆ์มีมหาเถรสมาคมเป็นองค์กรปกครองสูงสุด ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ศีล นั้นมีความสำคัญมากที่จะเป็นตัวสร้างสันติภาพโลก คือ เป็นการควบคุมกาย วาจา ใจ ผ่านทางการกระทำ คำพูด และความคิด เพื่อมิให้เบียดเบียนใคร น้ำใจงาม เจริญจากความชอบ ประกอบด้วยจิตที่เมตตา เมื่อไม่มีการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน ก็เป็นเหตุให้เกิดสันติสุข เพื่อความสงบสุขของสังคม คือเพื่อป้องกันการล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น อันจะส่งผลให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้ง ความหวาดระแวง และความวุ่นวายในสังคม และเพื่อพัฒนาจิตใจของผู้ที่ถือศีลนั่นเอง เพราะศีล ๕ นั้น ถูกบัญญัติขึ้นมาเพื่อควบคุม ไม่ให้มีการแสดงออกทางกาย หรือทางวาจา ไปในทางที่ตอบสนองอำนาจของกิเลส แต่ถ้าหากขาดคุณธรรม จริยธรรมในข้อศีลนี้แล้ว ก็จะทำให้เกิดปัญหาต่างๆ อาทิเช่น การล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น ทางกาย วาจา และจิตใจ เพราะเหตุไม่มีการฝึกปฏิบัติควบคุมกาย วาจา ใจ จนเป็นที่มาของปัญหาสังคมดังกล่าวข้างต้น ด้วยเหตุนี้ทางคณะสงฆ์ จึงตระหนักถึงความสำคัญของ

^๓ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, สรุปผลที่สำคัญการสำรวจสถานะทางสังคมและวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๕), หน้า ๑๓.

^๔ พุทธบูชา. สาเหตุที่มีปัญหาคนทำผิดในปัจจุบันมากขึ้น และพุทธวิธีแก้ปัญหา, [ออนไลน์]. แหล่ง ที่มา: <http://www.buddhabucha.net>. [๔ กันยายน ๒๕๕๘].

^๕ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, คู่มือการดำเนินงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕”, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่ง ชาติ, ๒๕๕๗), หน้า ๔.

ศิลป์ ในฐานะที่เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สังคมเกิดสันติสุขโดยสมบูรณ์ จึงได้มีโครงการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศิล ๕ ขึ้นมาตามหมู่บ้านต่าง ๆ อย่างไรก็ตามโครงการนี้ก็อาจจะมีปัญหา และอุปสรรคที่หลากหลาย เพราะฉะนั้นผู้ศึกษาวิจัยจึงตั้งข้อสมมติฐานว่า ควรจะมีแนวทางในการที่จะดำเนินงาน เรื่องโครงการหมู่บ้านรักษาศิล ๕ นี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายอย่างดีที่สุด

ดังนั้นผู้ศึกษาวิจัยจึงสนใจศึกษาแนวคิดและหลักการโครงการหมู่บ้านรักษาศิล ๕ ของมหาเถรสมาคม รูปแบบปัญหาและอุปสรรค การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศิล ๕ ของคณะสงฆ์ตำบลป่าสัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศิล ๕ ของคณะสงฆ์ตำบลป่าสัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักการโครงการหมู่บ้านรักษาศิล ๕ ของมหาเถรสมาคม
๒. เพื่อศึกษารูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศิล ๕ ของคณะสงฆ์ ตำบลป่าสัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน
๓. เพื่อศึกษาปัญหา และแนวทางแก้ไขในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศิล ๕ ของคณะสงฆ์ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้ศึกษาวิจัยมุ่งศึกษา รูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศิล ๕ ของมหาเถรสมาคมพร้อมทั้งกำหนดขอบเขตของเนื้อหาในการศึกษาในเรื่องหลักการ แนวคิด รูปแบบ ปัญหา และแนวทางแก้ไข ของการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศิล ๕ ของคณะสงฆ์ ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ขอบเขตด้านข้อมูล

ข้อมูลชั้นปฐมภูมิ

ศึกษาค้นคว้าจากพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๓๙

ข้อมูลชั้นทุติยภูมิ

ศึกษาค้นคว้าจาก คัมภีร์อรรถกถา ปกรณ์วิเสส รวมทั้งงานเขียนของนักวิชาการทางพระพุทธ ศาสนา และที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย วารสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศิล ๕ ของคณะสงฆ์ตำบลป่าสัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน จำนวน ๒๗ รูป/คน

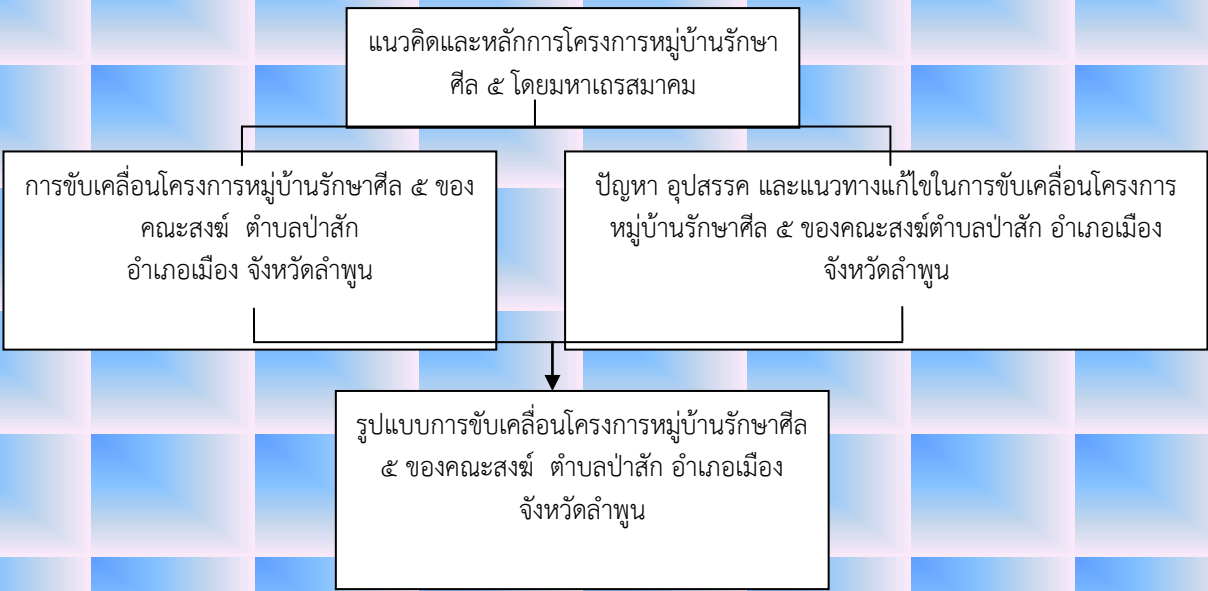
การสนทนากลุ่ม (Focus group) คณะกรรมการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลป่าสัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน จำนวน ๑๒ รูป/คน

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญ จำนวน ๑๕ รูป/คน

๑) เจ้าคณะตำบลป่าสัก เขต ๑ , ๒	จำนวน ๒ รูป
๒) เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดลำพูน	จำนวน ๑ รูป
๓) ประธานหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลป่าสัก เขต ๑	จำนวน ๑ รูป
๔) เลขานุการเจ้าคณะอำเภอเมืองลำพูน	จำนวน ๑ รูป
๕) เลขานุการเจ้าคณะตำบลป่าสัก เขต ๒	จำนวน ๑ รูป
๖) ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดลำพูน	จำนวน ๑ คน
๗) ผู้บริหารเทศบาลตำบลป่าสัก	จำนวน ๒ คน
๘) ผู้บริหาร และคณาจารย์	จำนวน ๒ รูป/คน
๙) ผู้นำชุมชนตำบลป่าสัก	จำนวน ๒ คน

๑๐) ประชาชนทั่วไป จำนวน ๒ คน
ขอบเขตด้านพื้นที่
ศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาในพื้นที่ตำบลป่าสัก อำเภอมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

กรอบแนวคิดในการวิจัย
จากการทบทวนเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาวิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย
การศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ตำบลป่าสัก อำเภอมืองลำพูน จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของมหาเถรสมาคม เพื่อศึกษารูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ และเพื่อศึกษาปัญหา และแนวทางแก้ไขในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ตำบลป่าสัก อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

รูปแบบการวิจัย
การศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ตำบล ป่าสัก อำเภอมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และมุ่งศึกษาทฤษฎี แนวคิดที่เกี่ยวกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ตำบลป่าสัก อำเภอมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยจัดให้มีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) คณะกรรมการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลป่าสัก ซึ่งเป็นแกนนำหลักในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ตำบลป่าสัก และมีการสัมภาษณ์เชิงลึกถึงประเด็นต่างๆ ได้แก่การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ตำบลป่าสัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน มีการดำเนินงานอย่างไร ท่านมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการอย่างไร ท่านพบปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาย่างไร โดยมีผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน ๒๗ รูป/คนโดยคัดเลือกจากผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ตำบลป่าสัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาวิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การเตรียมตัวผู้ศึกษาวิจัยเอง เป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากผู้ศึกษาวิจัย เป็นเครื่องมือในการ ศึกษา จะต้องลงไปศึกษา กลุ่มประชากรที่ต้องการศึกษาโดยละเอียดทุกด้านในลักษณะเจาะลึก การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล จะใช้การวิเคราะห์เชิงเหตุผล ไม่ได้มุ่งเก็บเป็นตัวเลขมาทำการวิเคราะห์ และมีการตรวจสอบข้อมูลในระหว่างการเก็บข้อมูล โดยใช้กระบวนการอย่างมีส่วนร่วม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือครอบคลุมตามประเด็นของวัตถุประสงค์การศึกษาวิจัย อีกประการหนึ่งมีความ คั่นเคยในกลุ่มประชากรที่ศึกษาจึงเป็นข้อได้เปรียบในการย่นระยะเวลาการสร้าง ความสัมพันธ์กับกลุ่ม ประชากร โดยมีวิธีการในการเก็บข้อมูล ดังนี้

การสัมภาษณ์เชิงลึก

สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ศึกษาวิจัย ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำคัญที่สุดซึ่งผู้ศึกษาวิจัยใช้ภาษา ในการสื่อสาร พูดคุย หรือที่เรียกว่าการสนทนา โดยในการเก็บข้อมูลไม่ว่าจะเป็นข้อมูลด้านข้อเท็จจริง ข้อมูลความคิดเห็น และเจตคติ รูปแบบการสัมภาษณ์นั้นมีตั้งแต่การสัมภาษณ์ที่เป็นทางการ มีคำถามทั้งที่มี โครงสร้างและกึ่งโครงสร้าง และการพูดคุยอย่างเป็นกันเองเพื่อค้นหาแนวคิด รูปแบบปัญหา และแนวทางแก้ไข การ วิจัยเรื่องรูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ตำบลป่าสัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัด ลำพูน จากผู้ให้สัมภาษณ์ ที่ผู้ศึกษาวิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยแบ่งเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ สัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕
ของคณะสงฆ์ตำบลป่าสัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

การสังเกตแบบมีส่วนร่วม

สังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้ศึกษาวิจัย เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยผู้ศึกษาวิจัยเข้าไปมีส่วน ร่วมในปรากฏการณ์นั้นด้วย เช่น การแสดงธรรม การให้ข้อมูลผ่านสื่อต่างๆ การจัดโครงการ และกิจกรรมสังคม สงเคราะห์ อีกทั้งยังได้ร่วมทำกิจกรรมตลาดนัดศีล ๕ กับคณะสงฆ์ เทศบาลตำบลป่าสัก แล้วสังเกตการณ์ไปด้วย และสังเกตแบบเข้าร่วมเฉพาะกิจกรรมที่จำเป็น ในกรณีของผู้ศึกษาวิจัย จำเป็นที่จะต้องเข้าร่วมสังเกต เช่น การศึกษากระบวนการตัดสินใจของคณะ กรรมการหมู่บ้าน ในช่วงการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้านในการ วางแผนพัฒนาหมู่บ้าน เป็นต้น

การสนทนากลุ่ม

สนทนากลุ่มทั้งแบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการผู้ศึกษาวิจัยใช้เป็นวิธีเก็บข้อ มูลเชิงคุณภาพด้วยการ คัดเลือกจากประชากรเป้าหมายที่ต้องการศึกษา ในกลุ่มกองงานเลขานุการ คณะกรรมการโดยตำแหน่ง และ คณะกรรมการโดยแต่งตั้ง หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลป่าสัก เขต๑,๒ เพื่ออภิปรายพูดคุยกัน โดยมุ่งประเด็น การสนทนา ในด้านรูปแบบ ปัญหาและแนวทางแก้ไข การวิจัยเรื่องรูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ตำบลป่าสัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ในการจัดการสนทนากลุ่มได้มีการวางแผนการ ดำเนินงาน โดยจัดให้ผู้เข้า ร่วมการสนทนาตามประเด็นที่ผู้ศึกษาวิจัยได้เตรียมไว้ และอำนวยความสะดวกในการ สนทนา ซึ่งจะต้องกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมการสนทนา ได้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากประสบการณ์ใน การทำงานและบันทึก นำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อสรุปผลการสนทนากลุ่มจึงได้ข้อมูลอย่าง ตรงไป ตรงมา ตาม

ประเด็นที่ตั้งไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยเป็นการรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ และสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ศึกษาวิจัยเป็นผู้ดำเนินการศึกษาด้วยตนเองทุกขั้นตอน จึงทราบเป้าหมายของการสัมภาษณ์ และมีการพัฒนาประเด็นการสัมภาษณ์หลายๆครั้ง จนมีความชัดเจนในหัวข้อเป็นอย่างดี ในส่วนของลักษณะข้อมูลสามารถจำแนกเป็น ๒ ลักษณะ ดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสาร หนังสือ งานวิจัยบทความ สื่อสารสนเทศ ตลอดจนเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยทำการศึกษาเอกสาร (Documentary Research)

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมด้วยวิธีการสังเกต การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ตำบลปาลัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ผู้ศึกษาวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน

๑) นำหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล

๒) การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

๓) ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาวิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์วิจัยเชิงคุณภาพได้ตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นไปพร้อมๆ กับการเก็บข้อมูลทุกระยะ โดยใช้เทคนิค กระบวนการเก็บข้อมูลที่มีคุณภาพ จากประเด็นคำถามตามกรอบการสัมภาษณ์ หากได้รับการยืนยันคำตอบจากกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันในเวลา สถานที่ที่ต่างกัน ผู้ศึกษาวิจัยจะถือว่าข้อมูลมีความถูกต้องเป็นจริง อนึ่งในการเก็บข้อมูล ในแต่ละประเด็น ผู้ศึกษาวิจัยเก็บข้อมูลในกลุ่มเป้าหมายที่มีความหลากหลาย หากมีความสงสัยประเด็นใด ก็หาข้อมูลเพิ่มเติมในการพูดคุยซักถามข้อมูลดังกล่าวนอกเหนือจากการสนทนากลุ่มและแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นั้นผู้ศึกษาวิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) โดยการนำเสนอข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ตำบลปาลัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ตามมติมหาเถรสมาคม ว่าด้วยเรื่อง โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งรูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ คณะสงฆ์ตำบลปาลัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูนนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลที่ได้จากเอกสาร หนังสือ งานวิจัยบทความ สื่อสารสนเทศ ตลอดจนเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยทำการศึกษาเอกสารและนำข้อมูลไปวิเคราะห์โดยใช้ การสนทนากลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และแบบสัมภาษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากวิธีการดังกล่าว ในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) อีกทั้งยังเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อน หรือที่เรียกว่าผู้วิจัยรับประโยชน์พัฒนา และดำเนินงานโครงการ โดยเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินงานในระดับตำบล และมีส่วนร่วมกับคณะสงฆ์ในระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ตลอดจนองค์กรภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง โดยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ตำบลปาลัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

รูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ตำบลปาลัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

การดำเนินการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ ตำบลปาลัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เป็นโครงการหนึ่งที่กรมการศาสนาได้ให้ความสำคัญในอันที่จะสร้างให้เกิดสังคมแห่งปัญญา สังคมรักษาศีล ๕ สังคมสงบสุข ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชนคนไทยอย่างยั่งยืน การดำเนินงานโครงการ

หมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ ตำบลป่าสัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ประกอบด้วย ๓ ระยะ คือระยะเร่งด่วน ระยะปานกลาง และระยะยาว ถือเป็นการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการฯ ตามนโยบายของมหาเถรสมาคม และคณะสงฆ์ตำบลป่าสักนั้น ก็ได้ดำเนินการในยุทธวิธีขับเคลื่อนโครงการสามระดับได้แก่ การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

ระดับตำบล ประชาสัมพันธ์ สร้างองค์ความรู้ สร้างความตระหนักในการรักษาศีล ๕ สนับสนุนชุมชน และเข้าไปมีส่วนร่วมเพราะผู้ศึกษาวิจัยเป็นผู้รับประโยชน์พัฒนา เช่น การแสดงธรรม การให้ข้อมูลผ่านสื่อต่างๆ การจัดและการบูรณาการโครงการเสริม กิจกรรมสังคมสงเคราะห์ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนโครงการฯ ส่งเสริมกิจกรรมของชุมชน และมุ่งไปสู่การพัฒนาหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ต้นแบบ การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับชุมชน สอดแทรกโครงการฯเข้าสู่ทุกกิจกรรมของชุมชน มุ่งสร้างแรงจูงใจในการรักษาศีล๕ ร่วมดำเนินการขับเคลื่อนโครงการฯ ระดับตำบล และมุ่งพัฒนาคบครัวอบอุ่นให้เกิดขึ้นในชุมชน และการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับครอบครัว ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อบุตรหลาน ถ่ายทอดองค์ความรู้ อีกทั้งพัฒนาจิตใจบุตรหลานด้วยศีล ๕

ปัญหาการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ตำบลป่าสัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

จากการสนทนากลุ่ม การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ความเห็นของผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ตำบลป่าสัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน พบปัญหาในการขับเคลื่อนโครงการดังกล่าว โดยผู้ศึกษาวิจัยได้วิเคราะห์โดยสรุปดังนี้

๑) ขาดงบประมาณในการดำเนินงานไม่เพียงพอ ด้วยเหตุที่คณะสงฆ์ไม่มีงบประมาณสนับสนุนการขับเคลื่อนในระดับตำบล โดยทางตำบลป่าสักได้ใช้งบประมาณของเทศบาลตำบลป่าสักที่สนับสนุนหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลแต่ก็ยังไม่เพียงพอ

๒) ขาดความร่วมมือ และการประสานงานระหว่างองค์กรสงฆ์กับองค์กรสงฆ์ และองค์กรสงฆ์กับองค์กรส่วนราชการอื่นๆที่ไม่เป็นระบบระเบียบ ทำให้การดำเนินงานติดขัดไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ระยะเวลาการดำเนินงานล่าช้าลง ไม่เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้

๓) ประชาชนขาดความเข้าใจในการดำเนินการขับเคลื่อนโครงการ เกิดความสับสนความกลัว ไม่กล้าเข้าร่วมโครงการฯ และขาดการประชาสัมพันธ์โครงการให้กับประชาชนทราบไม่ทั่วถึง ทำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ทำให้การสื่อสารระหว่างบุคคลคลาดเคลื่อนไป ทำให้เกิดผลเสียต่อการขับเคลื่อนโครงการ

๔) คณะทำงานก็ยังขาดองค์ความรู้ และความเข้าใจ ทักษะ เทคนิค ในการสร้างสรรค์กิจกรรมเสริม และระเบียบการเบิกจ่ายของส่วนราชการ จนเป็นปัญหาทำให้การดำเนินงานไม่ได้ประสิทธิภาพเท่าที่ควร

แนวทางแก้ไขปัญหาการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ตำบลป่าสัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

๑) คณะสงฆ์หรือมหาเถรสมาคมควรสนับสนุนงบประมาณหลักในการดำเนินการขับเคลื่อนโครงการฯทุกระดับ

๒) ควรที่จะสร้างองค์การภาคีเครือข่าย และมีการจัดประชุม เสวนา การจัดกิจกรรมกลุ่มย่อย เพิ่มองค์ความรู้ ในการประสานงาน รักษาเวลา ทักษะ เทคนิค ในการสร้างสรรค์กิจกรรมเสริม และระเบียบการเบิกจ่ายของส่วนราชการ มีการวางแผนดำเนินงานล่วงหน้าที่รัดกุมมากกว่านี้ เพื่อการประสานงานที่ดีขึ้น และมีระยะเวลาในการประสานงานระหว่างองค์กรกับองค์กรมากขึ้น

๓) จัดกิจกรรมให้ความรู้เชิงรุก นำความรู้เกี่ยวกับโครงการเข้าถึงบ้านไม่ใช้อยู่ในวัด ขับเคลื่อนโครงการด้วยวิธีการที่เข้าถึง เข้าใจ พัฒนา มีการจัดอบรม เสวนา ให้ความรู้บ่อยขึ้นและทั่วถึง

๔) จัดทำประชาสัมพันธ์โครงการฯที่เยาะขึ้นหลายรูปแบบ เช่นเสียงตามสาย เสียงไร้สาย รถประชาสัมพันธ์ สื่อโซเชียลมีเดีย เป็นต้น

สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดและหลักการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของมหาเถรสมาคมแล้วพบว่า การดำเนินงานของมหาเถรสมาคมนั้นสอดคล้องกับมหานามสูตรอังคตฺรณิกาย อัฐกนิบาตในพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่แสดงถึงพระพุทธเจ้าได้ตรัสเรื่องศีล โดยเฉพาะศีล ๕ และแสดงกระบวนการ ศึกษา และพัฒนาตนด้วยหลักของศีล โดยยกตัวอย่างความว่า “มหานามะ เมื่อใดแล อุบาสกเป็นผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ เป็นผู้เว้นขาดจากการลักทรัพย์ เป็นผู้เว้นขาดจากการประพฤติดิตในกาม เป็นผู้เว้นขาดจากการพูดเท็จ เป็นผู้เว้นขาดจากการเสพของมีนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุ แห่งความประมาท เมื่อนั้นอุบาสกชื่อว่าผู้มีศีล ด้วยเหตุเพียงเท่านั้นแล” เช่นเดียวกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของมหาเถรสมาคมที่มุ่งปลูกความเป็นชาวพุทธแท้ให้เกิดขึ้น ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในศีล ๕ และให้ไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสมให้สมกับการเป็นอุบาสก อุบาสิกา พุทธศาสนิกชนที่แท้จริง และสอดคล้องกับแนวคิดของสมหวัง สาวีสิทธิ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พุทธจริยธรรมกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ซึ่งผลการวิจัยนั้นพบว่าการรักษาศีล ๕ หรือการดำรงตนในจริยธรรมอันดีทำให้องค์กรมีความสงบสุข

การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ตำบลป่าสัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นโครงการในดำริของ เจ้าพระคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช เป็นโครงการหนึ่งที่กรมการศาสนาได้ให้ความสำคัญในอันที่จะสร้างให้เกิดสังคมแห่งปัญญา สังคมรักษาศีล ๕ สังคมสงบสุข ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชนคนไทยอย่างยั่งยืน ถือว่าได้ขับเคลื่อนโครงการได้สอดคล้องกับนโยบายของมหาเถรสมาคม ที่วางแผนการดำเนินงานของระดับตำบลไว้อย่างชัดเจน อาจมีการปรับเปลี่ยนตามสภาพบริบทของตำบลป่าสัก และขั้นตอน วิธีการดำเนินงานยังอาศัยหลักการของมหาเถรสมาคมคือดำเนินการทั้งหมด ๓ ระยะ คือระยะเร่งด่วน ระยะปานกลาง และระยะยาว และคณะสงฆ์ตำบลป่าสักนั้นก็ดำเนินการในยุทธวิธีขับเคลื่อนโครงการสามระดับได้แก่ การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับตำบล ประชาสัมพันธ์ สร้างองค์ความรู้ สร้างความตระหนักในการรักษาศีล สนับสนุนชุมชนและเข้าไปมีส่วนร่วมให้เกิดการขับเคลื่อนโครงการฯ ส่งเสริมกิจกรรมของชุมชน และมุ่งไปสู่การพัฒนาหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ต้นแบบ การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับชุมชน สอดแทรกโครงการฯ เข้าสู่ทุกกิจกรรมของชุมชน มุ่งสร้างแรงจูงใจในการรักษาศีล ร่วมดำเนินการขับเคลื่อนโครงการฯ ระดับตำบล และมุ่งพัฒนาครอบครัวอบอุ่นให้เกิดขึ้นในชุมชน และการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับครอบครัว ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อบุตรหลาน ถ่ายทอดองค์ความรู้ อีกทั้งพัฒนาจิตใจบุตรหลานด้วยศีล ๕

ปัญหาและแนวทางแก้ไข ปัญหาการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ตำบลป่าสัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ที่ผู้ศึกษาวิจัยได้ศึกษานั้นพบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ นายธวัชชัย ชัยจิรฉายา กุล ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาคุณสมบัติของค่านิยมพื้นฐานทางจริยธรรมของคนไทยที่มีผลการวิจัยที่ว่าระดับอายุ การศึกษา มีผลต่อการพัฒนาและรับรู้ที่ต่างกัน การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ตำบลป่าสัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ก็เช่นกัน พบปัญหาว่าผู้สูงอายุขาดความเข้าใจในการดำเนินการขับเคลื่อนโครงการ เกิดความสับสนและความกลัวไม่กล้าเข้าร่วมโครงการฯ และยังมีความแตกต่างกับงานวิจัย ของนาย อธิฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล ได้ศึกษาปัญหาพิเศษเรื่อง “การรักษาศีลห้าของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน : กรณีศึกษา เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร” ที่ศึกษาพบว่าอายุ สถานภาพ สมรส อาชีพ รายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาและรับรู้

ข้อเสนอแนะ

6 ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑) ควรมีการพัฒนาหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ต้นแบบเพื่อสร้างแบบอย่างในการดำเนินงานหมู่บ้านรักษาศีล ๕ และนำไปสู่การขยายผลอย่างเป็นรูปธรรมในจังหวัดลำพูนต่อไป โดยการคัดเลือกจากหมู่บ้านนำร่องที่มีผลการดำเนินงานระยะแรกที่มีความโดดเด่นและมีการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น แล้วจัดทำเป็นคู่มือแนวทางการดำเนินหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ต่อไป

๒) ควรนำเสนอภาครัฐโดยเฉพาะรัฐบาลให้มีการส่งเสริมหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อย่างจริงจัง โดยการติดตาม

ผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอต่อการดำเนินงาน

๓) ควรจัดระเบียบทางสังคมให้มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตตามหลักศีลธรรมอย่างจริงจัง โดยมีมาตรการทางกฎหมายกับแหล่งบายมุขและการปฏิบัติที่ผิดศีลธรรมอย่างเข้มงวด

๔) ควรเร่งดำเนินการในการสร้างอาสาสมัครพุทธศาสนาเพื่อทำงานในเชิงเครือข่ายในการขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ และกิจการทางพระพุทธศาสนาในท้องถิ่นให้มีความแพร่หลายมากยิ่งขึ้น โดยการรับสมัครจากทุกหมู่บ้านและมีการจัดการอบรมและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง

๕) ควรสร้างองค์ความรู้เครือข่ายให้กว้างขวางมากกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อการประสานงาน และทำงานร่วมกันทุกฝ่าย ตามหลักสาราณียธรรม ๖ คือคุณธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ได้แก่ มโนเมตตา วจีเมตตา กายเมตตา สารธารณโคติ สีสสามัญญตา และทัญญูสามัญญตา

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรจัดทำการศึกษาเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ให้มีความยั่งยืนต่อไป

๒) ควรศึกษาความเข้าใจโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ตำบลป่าสัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

๓) ศึกษารูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของกลุ่มประชากรอื่นเพื่อนำมาเปรียบเทียบและหาแนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อนโครงการ

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

พุทธบูชา. สาเหตุที่มีปัญหาคนทำผิดในปัจจุบันมากขึ้น และพุทธวิธีแก้ปัญหา, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.buddhabucha.net>. [๔ กันยายน ๒๕๕๘].

มติชน, ผลสำรวจจำนวนพระเถร, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.alittlebuddha.com> [๔ กันยายน ๒๕๕๘].

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, คู่มือการดำเนินงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕”, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๗), หน้า ๔.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ, สรุปผลที่สำคัญการสำรวจสถานะทางสังคมและวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๕), หน้า ๑๓.

